

Sămănătorul

==== Revistă Literară Săptăminală ====

Sumarul :

A. STAVRI. — Maiu (poesie).

REDACTIA. — Chestiunea hîrtiei în România. (Citeva constatări și un apel).

Z. BÎRSAN. — Strofe din urmă (poesie).

N. N. BELDICEANU. — Mătușa Anița (nuvelă).

I. U. SORICU. — O clipă (poesie).

ENRIC FURTUNĂ. — Voinicul (poesie).

SC. și GH. M. M. — Cronica artistică, literară și științifică.

ALEX. G. DOINARU. — Cronica veselă: Nașterea «Convorbirilor»... cu sine însuși.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani
În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei
În străinătate . 12 ,

A APARUT:

CALENDARUL „MINERVEI”

PE ANUL 1907

Este cel mai bogat calendar în materii literare și științifice.

Coprinde o bogată dare de seamă asupra expoziției naționale române și numeroase articole referitoare la frații noștri macedoneni.

Calendarul e splendid ilustrat cu toate vederile din expoziție, cu vederi și tipuri din Macedonia precum și cu toate serbările și vederile societăților corale care au vizitat expoziția.

Afară de acestea e înzestrat cu un splendid supliment artistic în trei culori, reprezentând chipul unei frumoase Selistene precum și cu alte 3 suplimente reprezentând familiile regală, și princiară o frumoasă alegorie: România la anul 1866 și la anul 1906.

PREȚUL UNUI EXEMPLAR LEI 1.25

De vânzare la toate librăriile din țară.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
Bd. Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, 4.
BUCUREȘTI

Redactori :
D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SAOOVEANU,
G. SANDU-ALDEA, I. SGURTU

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . 10 lei
În străinătate. 12 »

MAI Ū

Dat-a frunza nucului,
Dogorește soarele,
Jar s'aud izvoarele
Și cîntecul cucului.

Și e larmă, voie bună,
Pe tot lungul văilor;
De pe cellalt mal, răsună
Glumele flăcăilor...

Crește holda'mbielșugată
Și 'nfloresc fînețele ;
Cu inima luminată
Zburdă tinerețele.

Și cînd ziua se încheie,
După 'ndemnul dorului,
Es copilele să deie
Gură zburătorului.

Suflecînd pe jumătate
Poala 'n jurul brîului.
Fată lîngă fată bate
Pînza 'n apa rîului. —

Pe la tîrle, stele multe
Ard în coasta dealului.
Vin crăiesele s'asculte
Doinele cavalului. —

Și lăsînd-o pe Domnița,
Fecioru 'mpăratului
Se strecoară 'n odăița
Frumuseței satului.

A. STAVRI.

CHESTIUNEA HÎRTIEI ÎN ROMÂNIA

— CÎTEVA CONSTATĂRI ȘI UN APEL —

Oricît s'ar părea de neînsemnată, pentru cei mai mulți dintre cetitori, — chestiunea hîrtiei este în toate țările civilizate și la toate popoarele cu rivnă spre propășire o problemă *culturală* vitală. Răspîndirea cit mai largă a literaturii și a presei; popularizarea, prin zeci și sute de mii de broșuri, a scrierilor morale, a cunoștințelor științifice elementare, a operelor neperitoare al gîndirii și simțirii omenestii; cultivarea gustului estetic prin reproducerea după creațiunile strălucite ale pictorilor și sculptorilor, prin fotografii artistice, prin tot soiul de chipuri și icoane ale vieții frumoase, — toate aceste fapte culturale de bine obștesc sînt pornite sau oprite, în mare parte, de ieftinătatea ori de scumpetea hîrtiei într'o țară. Totuși, chiar din acest punct de vedere, Țara noastră are nenorocirea să fie cea din urmă între țările culte și neamul nostru de aici e cel mai nedreptățit dintre neamurile stăpîne pe albele cîmpii nesfirșite unde răsar roadele minunate ale gazetelor, revistelor, cărților, reproducărilor artistice de tot soiul. Nicăeri, ziarele n-au o hirtie mai rea, prin urmare un tipar mai primejdios ochilor; nicăeri revistele și cărțile nu sînt mai încărcate și mai apăsate la prețul hîrtiei, decî mai împiedecate într'una din condițiile lor de existență; nicăeri reproducerea artistice nu sînt mai inferioare, mai greu de tipărit, mai scumpe și mai rare ca'n Țara blestemei exploatare a mulțimei cinstite prin cițiva instrăinați de nevoile sufletului nostru ori de-adreptul străinii.

Iată numai cîteva dovezi și constatări, care vor lămuri pe orice om cu dreaptă judecată și cu inima întreagă că nu exagerăm de loc și că sîntem încă prea domoli în osîndirea păcatului strigător ce se face la noi cu fabricarea și vînzarea hîrtiei.

Sînt, în Țara-Romînească, patru fabrici de hirtie: fabrica *Letea*, cea mai mare și cea mai bogată, apoi fabricile din *Bușteni*, *Cîmpulung* și *Scăeni*. Toate aceste fabrici se bucură de sprijinul puternic al Statului, printr'o lege a «protecțiunei industriei naționale» din cele mai generoase; în afară de asta, Statul mai plătește fabricelor, ca «primă de încurajare», cîte *zece bunî de ficare chilogram de hirtie*, iar hirtia de care aū nevoie autoritățile publice este plătită și ea mai scump de cît o plătesc particularii.

Să vedem acum și felul în care aū înțeles fabricile aceste privilegii ale lor, care s-aū dat pentru apărarea și sprijinirea industriei națio-

nale și, de sigur, pentru îngrijirea intereselor culturale ale neamului nostru, reprezentantul suprem al cărora trebuie să fie Statul român, nici de cit pentru îmbogățirea cutăruî orî cutăror capitaliști lacomi și pentru împiedecarea, ba chiar primejduirea evoluției noastre culturale.

În ciuda sprijinului atît de mare al Statului, toate fabricele noastre de hirtie aũ crezut că nu pot avea altă țintă mai nobilă de cit exploatarea în chipul cel mai puțin omenesc a situației ce li s-a creiat, nesocotirea oricăror îndatoriri morale către Stat și obștia lui și ridicarea prețului hirtiei la sume înspăimîntătoare. Într'adevăr, nicăeri în lume, ci numai la noi se mai pomenește ca *hirtia sa fie mai scumpă cu sută în sută* de cit în oricare alt stat european. Ast-fel, este numai o cumpilă realitate și nici decît o frază retorică afirmațiunea că o carte tipărită în Germania, Austria, Franța, Englitera, Ungaria, etc., cere pentru hirtie, imprimare și legătură tocmai atît cit este la noi în țară *numai* prețul albei hirtii care s'ar cere pentru aceeași carte tipărită aici. Iată, deci, una din pricinile cele mai adînci și cele mai grave, dar totuși *tăinuîtă* par'că într'adins, care face să fie atît de săracă producțiunea cărților romînești și umple, în schimb, librăriile noastre cu cărți *străine*, spre mai marea batjocură a principiilor legii pentru protecțiunea intereselor naționale!

Încurajați de nepricepere sau toleranță neiertată a oamenilor politici și de indiferența cărturarilor și a publicului, conducătorii fabricilor de hirtie aũ mers și mai departe în nesocotirea intereselor celor mai îndreptățite ale culturii romînești. Acum vre-o doi ani, toate cele patru fabrici de hirtie de la noi s'aũ organizat într'un *cartel*, ca să fie exclusă cu totul or-ice concurență între ele și publicul cumpărător să fie la discreția exploatatorilor atotputernici și invulnerabili. Îndată după formarea acestui cartel dezastruos pentru binele obștesc și plin de sfidare pentru intențiunile naționale care aũ dat naștere protecțiunii fabricelor de către Stat, *prețurile hirtiei aũ fost urcate cu încă 25%*, iar de atunci pretextele în chip de taxe și parataxe curg gîrlă spre a mai ridica prețurile. Prin noul tarif vamal, protectorii fabricilor de hirtie aũ știut să împiedice cu totul exportul hirtiei din străinătate, atît de apăsătoare sint taxele ce s'aũ pus. S'aũ impus taxe de oprire chiar și pe hirtiile care nu se fabrică la noi, ca de pildă hirtia lustruită, care servește la tipărirea revistelor ilustrate, — zădărnindu-se ast-fel și dezvoltarea ilustrațiilor de care avem cea mai simțită nevoie sufletească. Și, totuși, fabricile noastre nu sint în măsură a produce atita hirtie cită se

cere la noi. Ast-fel se întâmplă adeseori că la depozitul din București al fabricilor cartelate nu se găsește hirtia care se caută, iar gazetele și revistele sînt nevoite să-și schimbe fața hirtiei din galbenă în alăă, ori trandafirie, ori chiar albastră! Ba s'a'au văzut și cazuri că o carte a fost tipărită cu trei patru feluri de hirtie!

O parte din taina care acopere diabolica acțiune anti-culturală și anti-romînească a fabricelor cartelate, ne-o dezvălesc următoarele constatări cu privire la organizarea lor.

Cei mai mulți conducători ai acestor fabrici sînt străini, mai ales Evrei; delegații lor în cartel sînt deasemenea Evrei, afară de unul singur, al «Letei», care e Român. La capitalurile unor fabrici și în administrarea lor sînt interesați membrii marcanți ai cutărui mare partid politic «democratic» și aceștia nu se sfiesc a înlesni operațiunile întreprinderilor, precum s'a întâmplat chiar cu prilejul votării noului tarif vamal! Unele din fabrici a'au chiar și slujbe grase cu caracter politic, pentru cutare «puternic» al zilelor de guvernare care e fericit să-și aibe asigurată și pentru zilele negre ale opoziției o leafă de ministru... Ne mai mirăm apoi că tocmai oameni politici și ziare ale lor s'a'au grăbit totdeauna să înnăbușească ori-ce încercare de acțiune pentru ieftenirea hirtiei?

În acest chip tirania exploatării celei mai primejdioase pentru interesele noastre culturale se socotește la adăpostul ori-cărei zdruncinări. Căci oamenii de litere, artiștii, cărturarii de toate categoriile, editorii, cetitorii tac ori vorbesc pe șoptite, ici unul, dincolo altul, azi unul, mîne poate nici unul — și cine să audă astfel de protestări ascunse și cine să se cutremure de glasul celor slabi?...

Ar fi, într'adevăr, vremea să nu mai suferim robia despoților fără de suflet ai publicațiunilor romînești. Ar fi vremea să ne adunăm cu toții — scriitorii, artiști, cărturari, editori și cetitori ai întregii Țării romînești, iar atunci acțiunea biruitoare a mulțimii nedreptățite și exploatare, a sufletelor batjocorite de trufia banului — nu va întirzia. O acțiune bine organizată și neînduplecată în acest sens ar convinge și pe îngrijitorii cirmei Statului că a'au datoria de a apăra cultura noastră romînească de ori-ce primejdie și poate ar îndupleca la mai multă omenie și dreptate chiar pe unii, mai de bun simț, dintre fabricanții de hirtie. Și astfel s'ar săvirși o mare faptă culturală romînească, pe urma căreia ar răsări ca prin farmec sutele de mii de cărți, reviste, gazete și ilustrațiuni romînești. ieftene și alese.

REDACTIA.

STROFE DIN URMA

...Și se vor scurge zile... și anii, rind pe rind...
 Muri-va tinerețea în urmă-ne, departe,
 Credințele de-acuma ne vor părea deșarte
 Și sufletele noastre trezi-se-vor plingînd...

Și triste, amîndouă, pe două căi pustii
 S'or întilni, bătrine la marginile vieții,
 Și vor jeli în taină povestea dimineții
 În care 's îngropate atitea jucării...

Și 'n urmă-le vedea-vor o viață fără rost,
 În care-atitea visuri, crescute pe 'nserate,
 Tinjesc acum orfane, ca niște flori uitate,
 Ca niște paseri triste și fără adăpost...

Z. BĂRSAN.

MĂTUȘA ANIȚA

BCU Cluj Central University Library Cluj

I.

Din sărbătorile Crăciunului, de cînd fusese mătușa Anița bolnavă de moarte, cucoana Zamfira, nevasta domnului notar Costache Manoliu, călca des de tot pragul căsuței curate de la poarta țarinei. De obicei nu intra cu mîna goală, îi ducea orî o leacă de cafea rîșnită și de zahar, orî o gărăfioară cu rom; dar mai cu seamă rachiū de perje, dres cu zahar și cu fel de fel de buruiene. Și spunea cucoana Zamfira adevărate minuni de rachiul acesta. Avea, mă rog, darul de-a vindeca sumedenii de boale:

«Ii ceva strașnic, cuvînta adese-orî dumneaiei; e destul, mătușă dragă, să bei o ceșcuță, nu mai mult, și știi, parcă ț'o ia cu mîna, nu altceva...»

Cînd intra cucoana Zamfira în încăperea scundă, parcă intra o undă de lumină; iar cînd prindea a vorbi, parcă picura miere în sufletul bătrinei:

«Bine te-am găsit, mătușă Aniță! Da ce mai faci, voinică, sănătoșică? Iaca ț-ai mai adus cîte ceva...»

— Da de ce te mai superi mata, cucoană Zamfiră...

— Atîta supărare să-mi dea Dumnezeu, mătușă Aniță, cit oi fi ș'oi

trăi, că slavă Domnului, am de unde: la mine, nu că mă laud, dar dulapul mi-i totdeauna plin ca o rodie... Da' ce mai faci, voinică, sănătoșică?

— Vaî de voinicia mea, cucoană dragă... Ba mă dor spatele, ba pieptul, ba picioarele, — și îs slabă, slabă, de mă dă vîntul jos... Așaaa-așa, de-acû mi s'a apropiat și mie funia de par...»

Iar buna și milostiva cucoana Zamfira se gîndea:

«I s'a împlinit veleatul... Cel mult pînă la primăvară dac'o mai duce-o... Are nouă-zeci de ani, bob numărat, și-i slabă ca o coarnă...».

Apoi privind pe fereastră, la grădina înflorită de zăpadă, își zicea:

«Și bună livadă mai are... Ia te uită dumneata ce hultoane, tot una și una... D'apoi pămîntul din dealul Țapului... Mamă-mamă, două fălci de pămînt gras ca untul și negru ca păcura... Și n'are baba pe nimeni: singură cuc...»

Și îndr'adevăr era așa de slabă bătrîna, că nu mai putea face un pas fără cîrjă. Numai în glas îi rămăsese aceiași înlădiere de tinerețe și de cîntec, neobișnuită la vîrsta ei, și o tremurare de dragoste și de duișie rară: așa cum o aû numai mamele cînd își dezmeardă copiii, iar în cei doi ochi albaștri-sterși, ca două flori de in bătute de brună, ardeau pururea două luminiți blajine, care te pătrundeau în suflet ca o mîngîiere.

«Tare-am mai fost bîlnavă, cucoană dragă, ofta mătușa Anița: dacă nu erai mata, tot muream... Dumnezeu să te bucure și să-ți ajute după cum gîndești, cucoană dragă, că tare bine m'ai mai îngrijit: maină să-ți fi fost și nu m'ai fi cătat mai bine și mai cu milă... Așa așa... Dumnezeu să te bucure și să-ți ajute după cum gîndești...»

Stăteau amîndouă pe laiță, lîngă captor. În odăiță era curat și plutea un miros slab de fum și de busuioc. Într'o fereastră erau cîteva ouă împistrite și o lumîinare de la Paști.

În fund, în umbră, se vedea culmea cu hainele. La capătul patului, așternut c'o velință vrîstată, hodinea lada brașovenească de zestre, cu lăicerile și pernele clituite frumos pînă 'n grindă.

Cucoana Zamfira vorbea c'o dragoste nesfirșită în ochii mărunțica niște găuri de ciur, cu un glas de miere, pe care nu i l-ar fi cunoscut cuconul Costache, dacă l-ar fi auzit fără s'o vadă.

Uneori mătușa Anița prîndea a vorbi de bărbat, de copii, cari dormeau de mult somnul veșniciei în pămîntul rece:

«Ce om cît un munte, cucoană dragă, și să se prăpădească el așa... Of-of, că fără de noroc am mai fost pe lume, cucoană Zamfiră dragă... Da Mărioara fată mare, — eșise la horă, draga mamei dragă, — cum s'a dus și mi-a fript inima...»

— Ei, ce să faci, mătușă Aniță, așa a vrut Dumnezeu...» o mîngîia cucoana Zamfira cu glas duios.

Și bătrîna clătina încetinel din cap :

«Tare n'am mai avut noroc, cucoană dragă, tare n'am mai avut noroc... De ce n'am avut parte măcar de Gheorghiuță, dragul mamei, — era băet de șapte anișori, cucoană Zamfiră, umbla la școală, și numai de trei luni umbla, sărăcuțul, și cetea ca apa, de-l prăpădeam din ochi de drag și eū și tat-su... Cum mi-a mai rupt și el inima, cucoană dragă»...

... După ce s'a desprimăvărat, mătușă Anița, în zilele de sărbătoare, cînd trecea de la biserică, se abătea și pe la cucoana Zamfira. De obicei dumneaei o aștepta în portiță, cu minile subpuse, și cînd o vedea venind încet la vale, aplecată de mijloc și sprijinindu-se în cîrjă, îi zîmbea de departe cu dragoste :

«Ce mai faci, mătușă Aniță, cum te mai lauzi?

— Cum să mă laud, ia cu bătrînețele, răspundea bătrîna apropiindu-se.

— Da ia mai poftim pe la noi, mătușă dragă... Drept să-ți spun, că-mi era dor de dumneata... Încetîșor, mă rog, aici, să nu cazii...

— Bătrînețele, bătrînețele !» ofta mătușă Anița încovoiată.

În odăița curată, cu pereții înveșmîntați cu scorturi înflorite, era liniște ca într'o chilie. Ionică și cu Ghițișor, se jucau pe-afară. Cucorul Costache era la primărie. Focul ardea vesel pe vatra albă cum e coala de hîrtie, și mîncarea forfotea umplînd încăperea de mirodenii. Ceasornicul vechiu din perete, cu'un Turc șters pe el, își primbla leneș limba lucitoare de alamă, picurîndu-și tictacul monoton.

Cucoana Zamfira punea ibricelul de cafea și s'așeza, apoi, lîngă bătrînă, întrebînd-o din nou de sănătate, cu tremurarea aceia de mîngiere care o avea numai cînd vorbea cu ea.

Și în liniștea de săhăstrie ce le împresura, prindeau a vorbi de cloști, de puî, de sămănături.

Pe ușa deschisă intra lumina albă a primăverei, venea miros de verdeață și de pămînt jilav.

În bătătura, albită de lumină orbitoare, o cloșcă cloncănea primblîndu-și puî galbeni ca niște canari. Lîngă troacă dormea, tolănit în noroi, la soare, un godac cu pelea trandafirie, și părea fericit ca supt dezmerdarea molcomă a unei minî nevăzute. Iar pe vîrful movilei de gunoi de lîngă grajd, din mijlocul găinilor boghete, un cucoș, cu penele înflăcărare, bătea voios din aripî și, întinzînd gîtul strălucitor, trîmbița prelung, îmbătăt parcă de lumina și miresmele-învierii.

Cucoana Zamfira se scula, umbla ușoară ca o umbră pe lăicerile vristate, turna cafeaua în două cești pe care era scris cu litere roșii: «Poftim», și scoțind o sticlută cu rom dintr'un dulăpaș alb de tei, turna câteva picături și-o îmbiia cu dragoste pe bătrână.

De multe ori cucoana Zamfira vorbea cu foc de răutatea lumii: «Tare'i rea lumea, mătușă dragă... Uite-te dumneata la preuteasă... Așa pișină cum o vezi: moare sluga și argatul de foame... Da nevasta învățătorului? I s'a dus vestea ca de popă tuns de filotimă ce-î... D'apoi nevasta primarului crezi că-î mai brează? Mamă-mamă... Nu căta că vorbește așa de moale, mătușo Anițo: asta-î de cele cu Dumnezeuu pe buze și cu dracul în sin...»-

De afară, din livada înflorită, poleită, încărcată parcă de fulgi de argint, venea, prin lumina strălucită, un fluerat ușurel de mierlă; undeva departe răsuna ca niște note joase de flaut, cîntarea unei pupeze: «pu-pu-pu... pu-pu-pu...»; iar pe aproape un pițigoî zicea, parcă, subțirel: «Simți a vară... simți a vară...»

După vr'un ceas, mătușă Anița se scula să plece; dar cucoana Zamfira nu vroia s'o lase în ruptul capului:

«Da nu te las, Doamne ferește, mătușă Aniță... Ia mai stai colea, că doară știu că nu dau Turcii... Da o cafeluță cu romușor nu mai bei?

— Nu, sărut mîna, cucoană, nu mai beu, zău nu...

— Eū te-îmbiū iar cu cafea, și dumitale ți-o fi foame, poate, — ia mai bine să-ți dau o lecuță de borșisor și de fripturică.

— Da zău, cucoană, nu te mai supăra, făcea mătușă Anița.

— Ia lasă-mă, mătușă Aniță, ce tot îi dai cu supărarea! Tot supărare de asta să-mi dea Dumnezeuu, că, slava Domnului, am de unde... Ia poftim, stai ici pe laiță... Așa, ia întiū un rachiuuș... Uite, iceda, borșisor, — i-un borș care nu se mai află, știū, iți dă viață, nu altă! — Dincoace, fripturică... Să-ți aduc și-o țirucă de vin... Dumneata ar trebui să ar la masă, regulat, un păhăruț de vinișor...»

Și cucoana Zamfira luă de pe masă o cană albă, cu înfloritură verzi, și cît ai bate — în palme, venea din beciū cu vinul rece și chilimbariū.

Mătușă Anița minca încetișor și se gîdea: «Ce suflet bun are cucoana Zamfira! Dumnezeuu să-î deie sănătate...»

Notărița îi turna vin și-o îndemna cu glas dulce, își turna și ei și ciocnea cu bătrîna:

«Haī norocul cel bătrîn, mătușă Aniță!

— Dumnezeuu să te bucure și să te norocească precum gîndești!» zicea mătușă Anița.

Cloșca intra cloncănind, în chiscuitul subțirel al puilor, cu pași rari,

măsurată, mîndră parcă de odraslele ei îmbrăcate în puf galben, strălucitor ca mătasa.

Și cucoana Zamfira, cu fața luminată, le arunca fărămituri de pîne și de mămăliguță și-i mîngîia :

«Dragii mamei, dragi, că tare 's ei mititei și frumușei...»

Și aplecîndu-se, lua cu amîndouă minile un puț și îl săruta și îl lipa de un obraz, apăsîndu-l cu dragoste ; iar jos cloșca cîrii cu penele zborșite, întinzînd gîtul și uitîndu-se cînd c'un ochi, cînd cu cellalt, gata să-i sară în cap. Iar după un răstimp, cucoana notărița i-l da strigînd :

«Nați-l, fa, nați-l... Nu te teme că nu i-am făcut nimica, proasto... Da ia poftim mai bea, mătușă Anița dragă, o lecuță de vinișor...»

— Nu, zău, mi-i destul, cucoană Zamfira...

— Da mai bea o țirucă, săracul de mine, că doară nu-i otravă... Hai, norocul cel bătrîn să dea Dumnezeu...»

Și cînd era soarele aproape de răscrucî, bătrîna se scula iarăși să plece :

«De acû mă duc, cucoană Zamfiră, că mata îi fi avînd treburi.»

— Da n'am nici o treabă, mătușă Aniță, stai ca la dumneata acasă... Da poate îi fi vrînd să ațipești o lecuță, după masă... Ia sui'te ici pe pat, și te hodinește...»

Mai întîiu nu vroia, îi era oarecum, apoi se așeza pe marginea divanului acoperit cu'n lăicer vîrgat, de lînă.

Cucoana Zamfira strîngea farfuriile, arunca fărămiturile la puț, dădea cu'n ștergar muștele afară și închizînd apoi ușa, lăsa perdelețuța trandafirică de stambă și s'așeza în fundul patului.

Puii, după ce mîncău, se ociauă supt aripile cloștii și tăceau. În liniștea și umbra care se întindea, în răcoarea ușoară, părea că plutește o lene dulce, aducătoare de somn. Ceasornicul din perete își primbla somnoros limba de alamă, mai încet parcă, gata s'adoarmă. Din cînd în cînd, de supt aripele cloștii, izvora un piuit ușurel. Și vorbele picurau tot mai rare, pînă cînd mătușă Anița își lăsa capul pe pernă și ațipea.

La ameză venea cuconul Costache de la primărie și așezîndu-se la masă întreba încet, întorcînd ochii spre bătrîna :

«Ei, i-ai vorbit ?»

— Nu încă, răspundea cucoana Zamfira ; n'a venit vremea.

— Ce n'a venit vremea, frate, vraî, se vede, să-l dea altuia și pe urmă să-i vorbești !

— Mă rog, lasă-mă pe mine că știu eû ce fac : lucrul trebuie făcut cu socoteală, nu așa cum crezi dumneata : cu încetul se face oțetul...»

Mătușa Anița, slabă, dormea greu, toropită de vin; citeodată deschidea, o clipă, ochii, și zărea în jurul mesei, ca printr'un painjiniș, pe cucoana Zamfira, pe cuconul Costache, pe Ghițișor și Ionică; auzea glasuri ca într'un vis, auzea glasul blajin al cucoanei Zamfira:

«St, mai încet, că se trezește mătușa Anița...»

O vedea nelămurit, c'un deget la gură, și se gîdea:

«Ce suflet bun are cucoana Zamfira... Bună, s'o pui la rană... Dumnezeu s'o bucure și să-î ajute după cum gîndește...»

Și i sé ridica o undă caldă în piept; o adiere de mîngîiere îi trecea prin suflet; se simțea bine acolo, pe divanul moale, în odăița albă, în fața chipurilor blajine, și adormea din nou.

Tirziū, cînd deschidea ochii, era liniște. Cucona Zamfira dereteca umblînd ușoară ca o umbră, în lumina ce pătrundea scăzută prin perdea.

Și-o mireazmă ușoară de coajă de măr și de zahar ars, aromea încăperea.

«Ei, cum ai dormit, mătușă Aniță? o întreba notărița cu voie bună.

— Bine, tare bine m'am mai hodinit...» răspundea bătrîna, ridicîndu-se îmbujorată de somn și îndreptîndu-și barizul negru pe la urechi.

Cucoana Zamfira dădea perdeaua la o parte și deschidea ușa, și lumina albă, tremurătoare, năvălea în odăiță, strălucind veselă, zîmbind fericită pe sfeșnicile de alamă de pe dulăpaș, pe paharele și farfuriile de pe masă, ca și în nemărginirea albastră de afară, săgetată de zborul negru al rîndunelilor.

Maî stăteaū ce maî stăteaū de vorbă. Apoi mătușa Anița se ridica sprijinindu-se în mîni și își lua cîrja de lingă pat:

«Deacuma mă duc, cucoană Zamfiră.

— Da maî stai, mătușă Aniță, ce te grăbești așa.

— Ba nu, mă duc, mă duc, că doară maî am și eū casă, n'oi stat tot aici, pe capul matale.

— Da ia maî zăbovește o lecuță, să-ți dau acasă o țiră de cafe-luță rișnită...

— Nu, zăū, lasă, cucoană Zamfiră, nu-î destul c'am băut la mata cafea, să-mi maî dai acū și-acasă.

— De ce să nu-ți dau, mătușă Anițo? Prinde bine, care nu se maî află, o cafeluță neagră, colo, cînd te scolî... Uite ici o lecuță de cafe-luță rișnită, dincoace o lecuță de zahăr, uite și romșor... Stai să-ți dau și rachiuaș... »

Bătrîna mulțamea, și cobora încetișor prispa, sprijinită de notăriță, care o petrecea întotdeauna pînă la portiță. Acolo maî stăteaū o ea că de vorbă.

Pe ulița umbrită de răchițele întinerite și poleite de lumina piezișă a soarelui, treceau grăbite și îmbujorate, spre horă, fete subțirele și gătite, cu flori în cosițe; treceau, călcînd sprinteni, ca după o cîntare voioasă, flăcăi cu bondiți înflorite. Flăcăii zvrăleau glume în fete, și dinsele plecau ochii luminoși, cu'n zîmbet ușor. Iar bătrînii pășeau încet, sfătîind cu glasuri scăzute.

În bătătura rateșului bătrîn, în lumina și mirezmele primăverii, hora legănată și înceată pornise. Și viersul subțire al scripcei venea slăbit de depărtare, pe deasupra livezilor înflorite, venea cu o umbră de mîhnire stăpînită, pe cînd hangul moale al cobzei străbătea ca un zumzet somnoros de albină.

«Să ne vedem sănătoase, cucoană Zamfiră!»

— Să ne vedem sănătoșele, mătușă Aniță dragă, și mai poftim pe la noi».

Asfințitul venea cu răcoarea lui umedă, și în taina ce aducea parcă de sus, din văzduh cu umbrele sale, mierlele prindeau a fluera ușurel în sălașurile lor încărcate de flori.

Și pe cînd mătușă Anița se depărta, bocănind încetinel cu cîrja, cucoana Zamfira mai cuvînta odată cu glasul plin de dragoste:

«Să ne vedem sănătoșele, mătușă Aniță dragă, și mai poftim pe a noi.....».

N. N. BELDICEANU.

O CLIPĂ

Așa, cuprinde-mi mîștile-amîndouă
Și ochii tăi asupra mea-î coboară,
Să simt căldura, mîla lor adîncă
Și-î suflet să-mi pătrundă.

Dezbracă haina gîndului, ce doare:
E clipa cea de veacuri așteptată,
De dorul ei noi am văzut lumina
Și vom trăi de dragu-î.

Alungă viersul trist al amintirei
Și uită noaptea 'n chinuri străbătută,
Căci nu din unghia blîndelor izvoare
Cresc nuferiî, iubito.

Din nopți adînci luceafărul răsare,
 Și suferința-î sufletul cîntării. —
 Ce-ți pasă de cărările 'mpietrite?...
 E bine-acum, e soare.

Vezi, ochii, ce te 'nvăluie în flacări,
 N-au cunoscut a dragostei privire,
 Pe fruntea 'nnourată nici un înger
 N-a aruncat o rază.

Dar azi se scoală obiditul suflet,
 Bălînd nebun la poarta fericirii
 Și-și cere partea-î scumpă de lumină
 Și partea lui de bine.

Să nu tresăi. Mi-î sete de viață,
 Și glasul meu e tunet din adîncuri —
 Un zeu, ce legea lumilor haine
 O calcă în picioare.

Și toți, cari plîng și gem în așteptare,
 Toți cei străini, uitați de zeul mîlei,
 Și toți cei buni, uitați în umbra nopții
 Cu noi acum să cînte.

Cînd nenorocul urma ne-a pierdut-o
 Și lanțul de durere se destramă,
 Triumful nostru-î și al lor, frumoaso,
 Al fraților de visuri.

Să piară ceața zilelor cernite,
 În cale mirtul gingaș ni s'aștearnă,
 Pe cînd în zare tremură în cîntec
 A noastră biruință!

VOINICUL

Trecea voinicul prin păduri
 Cîntările ascultînd.
 Mergeaŭ cu el stejarii suri
 Şi luncile, cîntînd.
 În şesuri rupte ca din rai
 Pe virfuri dacă sta,
 Măreţei firii din munţi în plai
 Un cîntec îi cînta:

«Nu ştiu din care locuri vin,
 Nicî ştiu spre care plec.
 Albastrul cerului senin
 Şi munţii mă petrec.
 Voios ca vara vîntu 'n ulmi
 Cu vîntul cînt în cor,
 Dar soarele de-o fi supt culmi,
 Cu soarele-o să mor...»

Încet, încet, veniaŭ vrăjînd
 În umbrele de-amurg,
 Luminii ce tainice s'apîrînd
 Şi soapte care curg...,
 Voinicul sta, pierdut în zări,
 Şi cîntecu-î muţi,
 Veniaŭ năluci, veniaŭ visări
 Şi 'n visuri adormi.

Cînd zorile născur'apoî,
 Voinicul deşteptat
 Privind seninurile noi,
 Brăzda cuprinsul lat.
 În şesuri rupte ca din rai
 Pe virfuri dacă sta,
 Măreţei firii, din munţi în plai
 Un cîntec îi cînta:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Nu ştiu din care locuri vin,
 Nicî ştiu spre care plec.
 Albastrul cerului senin
 Şi munţii mă petrec.
 Voios ca vara vîntu'n ulmi
 Cu vîntul cînt în cor,
 Dar soarele de-o fi supt culmi,
 Cu soarele-o să mor...»

ENRIC FURTUNĂ.

 CRONICA ARTISTICA, LITERARA ŞI ŞTIINȚIFICA

I. Ştiri culturale şi artistice.

Se pot fericii Bucureştenii că iarăşi au prilejul să admire pe neîntrecuta artistă, d-şoara Agata Birsescu în cîte-va din creaţiunile ei geniale. Marţi a fost anunţată *Magd* lui Sudermann şi vor urma, sperăm, alte reprezentaţii. Va fi şi o «purificare» a Teatrului Naţional după orgiile fleacurilor străine sau a copilăriilor originale.

* D-l A. Baltazar, tînărul pictor, cunoscut şi prin cîte-va articole despre arta

sa, a deschis, la 7 Ianuarie, o Expoziție în Palatul Ateneului. Ea se va închide la 1 Februarie.

* D. N. Iorga, apostolul fără odihnă, în scris și cu graiul, al ideii românești, a ținut și la Birlad o conferință, zilele trecute, arătând însemnătatea și binefacerile bibliotecilor populare pentru cultura unui neam. Șezătoarea a fost organizată de un comitet, în frunte cu poetul G. Tutoveanu care a și luat inițiativa fondării unei biblioteci populare în Birlad. Există și o sumă de câte-va sute de lei, adunată anul trecut, cu prilejul șezătoarei d-lui Iorga și a citor-va din redactorii revistei noastre. Fondul a mai sporit acum, astfel că întemeierea bibliotecii nu va întârzia, spre îndestularea sufletească a Birlădenilor cari știu primi cu cel mai cald entuziasm pe scriitorii și cuvântătorii idealurilor generației românești de astăzi.

* Se cuvine lauda și încurajarea cea mai întinsă harnicului comitet de tineri cărturari, cari au hotărât să organizeze la Budapesta o mare *Șezătoare națională* a întregii Romînimii culte din regatul vecin, cu lecturi din scriitorii noștri de frunte, cu jocuri, cîntece și costume românești. Va fi o serbare culturală măreață care va stoarce lacrimile de bucurie ale Romînilor și respectul străinilor.

* Citim cu plăcere statutul «Societății studenților universitari romîni *Oltenia*» scopurile căreia sînt: «dezvoltarea spiritului de solidaritate printre studenți pentru apărarea drepturilor și intereselor» — și împlinirea datoriilor (s'ar putea adăoga) — «comune»; «cultivarea minții și a sufletului; formarea unei educații care reдеșteaptă iubirea puternică de neam și țară». — «Pentru ajungerea scopurilor, societatea va avea: «sediū și o bibliotecă; va ține conferințe cu subiecte economice, literare, patriotice, sociale, științifice; va scoate o revistă, apărînd interesele» — și îndemnînd la îndeplinirea datoriilor (s'ar putea adăoga) — «studentești»; «va ține corespondență cu colegii romîni dela universitățile din țară și străinătate; va ține un cor ce va cultiva muzica națională; va organiza excursiuni, atît în regat, cît și în țările surori, visitînd localitățile istorice și pitorești și venind în contact cu marea masă a țaranilor» — și celorlalți (s'ar putea adăoga) — «Romîni de pretutindenii»; «va cultiva exercițiile fizice; va organiza festivaluri comemorative și solemne, precum și serate pentru mărirea fondului societății» — sau unor scopuri generale românești și fără concursul cerșit al autorităților locale (s'ar putea adăoga); «va da ajutoare de orice natură membrilor aflați în situații precare; va apăra cu energie chestiunile vitale ale neamului, *înlăturînd cu desăvîrșire politica de partid*». Am reprodus într'adins întregul program de acțiune al societății, complectându-l în vreo cîteva puncte, căci astfel ar fi un model de urmat pentru atîtea societăți studentești ce ar trebui întemeiate și aiurea, după provincii ori localități mai mari, precum e obiceiul studentimei germane. Astfel s'ar înlocui nefolositoarele, ba și primejdioasele «asociații» studentești ale trecutului, răsărite din atîtea interese nestudentești. Programul studenților olteni e foarte bine chibzuit și le dorim din inimă toată în-suflețirea, energia și dezinteresarea tinerească de care au nevoie spre a-l realiza.

* Cu aceeași bucurie luăm știre de noul statut al societății *G. M. Fontanin* a elevilor de curs superior din liceul Carol I. din Craiova, societate întemeiată încă din 1904. Scopul societății e cuminte lămurit în următoarele puncte: «dezvoltarea sentimentelor nobile și morale; a sentimentului patriotic și religios; a respectului cât mai mare al legilor, autorităților, bătrînilor; sentimentul cinstei, umănității, ordinei și exactității; dezvoltarea iubirii colegiale între membrii societății, fiind gata a-și da ajutor unul altuia; deprinderea de a face parte din societăți în mod demn; deprinderea de a vorbi în adunări și a face critică obiectivă».

II. Cărți.

Tipografia românească G. Matheiu din Bistrița Ardealului a dat la iveală o nouă broșură a d-lui N. Iorga: «Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi; două conferințe cu privire la Romîniî din Ardeal și Ungaria, București-Năsăud. Editura librăriei M. Onișor, Năsăud. 1907»; pg. 48 în 8° mic, prețul 60 de bani. Intîia conferință, ținută în Capitală, la 3 Maiu 1906, cu prilejul jubileului societății culturale «Transilvania», cuprinde o pătrunzătoare și interesantă ochire asupra evoluției elementului românesc din regatul vecin; a doua a fost rostită în «Casa Națională» din Sibiu, la 1 Maiu st. n. 1906, cu prilejul serbărilor sfințirii Metropolei romine de acolo și lămurește, în cite-va linii generale, evoluția noastră literară. Reproducem din această conferință, scinteietoare prin idei frumoase și originale, următoarele sfaturi de actualitate:

«Ori-cînd să ne aducem aminte că *nu sîntem nimic fără poporul nostru*. El e izvorul ce curge neconținut, noi sîntem picături în mersul lui. Nu e nimic în noi, pe care să nu i-l datorim. Cel mai mare dintre noi, dacă ar fi singuratec, și-ar pierde inspirația și și-ar stinge lumina.

«Să facem, să întărim cultura noastră. Într'acolo să ni se îndrepte toate silințele. S'o facem una singură, adevărată, cinstită și bună. Prin ea putem învinge și numai prin ea. La ce folosesc toate plingerile? Aū isprăvit cu ele ceva Polonii? Aū ei țara pe care o așteaptă de o sută de ani? *Să nu cerem stejarilor ce ne înconjoară să-și strîngă rădăcinile pentru a nu ne jigni, ci să întindem înșine puternice rădăcini de stejar*. Să încheiem vremea tînguirilor și să începem pe a faptelor sigure și îndrăznețe». Sc.

* Anul trecut a apărut, mai întîiu în ungurește și apoi în nemțește, o monografie geologică a regiunii Hațegului¹⁾ de *Frantz Baron Nopcsa* jun. Lucrarea are în vedere o suprafață foarte mare, de la Mureș păuă la granița românească, de la limita Banatului până în munții Surianului și Paringului. În această lucrare se descriu cu multe amănunte toate formațiunile geologice,

¹⁾ Zur Geologie der Gegend zwischen Gyulafehérvár, Déva, Ruszkabánya und der rumänischen Landes-Grenze. 279 pg. cu o hartă geologică și multe figuri în text. Budapesta, 1905.

dînd contribuții noi și interesante mai la fiecare chestiune. Autorul dă un loc de onoare lucrărilor românești, pe care le citează, cînd e vorba de chestiuni similare studiate la noi, reproducînd pasagiî întregi ori figurî. Din nefericire însă nu s'a ținut în curent cu ultimele noastre lucrări și astfel, pe lingă că unele chestiuni sînt tratate neîndestulător, scapă din vedere chiar chestiuni de căpetenie, mai ales în ce privește tectonica, șisturile cristaline, etc.

Partea cea mai interesantă a acestei lucrări e cea referitoare la studiul depositelor din basinalul Hațegului, unde de altfel baronul Nopcea are o moșie, și unde a găsit niște deposite foarte bogate în cuiburi cu oase de mamifere din epoca cretacică, pe care le explică ca îngămădiri de oasele animalelor ce au fost mîncate de crocodilii și alte animale acuatice din acele timpuri.

Nu mî-e în gînd a face aci o dare de seamă amănunțită a acestei lucrări, dar iarăși nu mă pot ține a nu spune cîteva lucruri despre d. Nopcea, om de știință și magnat ungar de origină romînă. În Ungaria sînt mulți magnați cari se ocupă cu știința, adesea cam superficial, de unde și vorba «a face știință ca magnații»; dar necontestat că e mare lucru cînd toate straturile unui popor iaă parte la manifestarea științifică și literară dintr'un anumit timp. De sigur acestei colaborări și interesului ce pătura înaltă a purtat limbei, literaturii și științei, se datorește faptul că în Ungaria, într'o națiune numai de nouă milioane de locuitori, s'a dezvoltat o literatură națională ce se poate compara cu a țerilor din Apus, s'a manifestat artiști celebrii, s'a organizat de mult societăți și institute pentru studiul științelor și se socotesc astăzi celebrități mai în fiecare ramură de științe.

Baronul Nopcea e de origină romînă; tatăl său are multe moșii în Țara Hațegului și pe Valea Jiiului romînesc, chiar până în granița romînească, iar un bunic de-ai lui a luat parte la adunarea de pe Cimpul Libertății. Acesta s'a băgat de samă și a rămas de poveste prin faptul că pe cînd Romîniî au făcut jurămîntul, Nopcea a rădicat mîna înmănușată și atunci toată lumea a strigat: «Scoate mînușa, domnule»!

Un alt strămoș al lui Nopcea, poate tot cel de la 48, a devenit legendar în Ținutul Hațegului prin răutatea și exploatările lui, și a fost luat de Iókaj ca eroi într'un roman celebru al lui supt numele de «Fața neagră». Dar printre Nopcești au fost și oameni de altă natură: unul, îmi spunea d. A. Lăpădatu, a plîns de emoție cînd a auzit pentru prima dată o predică în romînește (ținută chiar de d. Lăpădatu tatăl), căci el nu credea că în romînește ș'ar putea ține un discurs. Familia Nopcea e acum înstrăinată cu totul de neamul romînesc; baronul Nopcea tatăl a ocupat o funcție înaltă administrativă la curtea din Viena. Baronul Nopcea fiul vorbește prost romînește, și tot așa de prost ungurește; studiile și le-a făcut la Viena, a călătorit mult în Europa, iar în anii din urmă a început cu tot temeiul o serie de studii în Albania, unde a avut de luptat cu multe greutăți.

Astă vară a venit la Expositia din București; poate o fi vibrat o fibră din

inina lui văzînd cum se înalță splendoarea romînă, întocmai ca altă dată lui strămoșu-său. A le redeștepta însă sentimentul romînesc și a-i reîntoarce la origină, slabă nădejde!

G. M. M.

III. Reviste.

Numărul din urmă al *Convorbirilor literare* pe anul trecut ne vestește retragerea directorului ei, d. Ioan Bogdan, care a contribuit foarte mult la înălțarea valorii științifice a revistei, mai ales prin numeroase studii și contribuiri istorice ale d-sale și ale altora. Revista va eși de aci înaintea supt direcțiunea d-lui Simeon Mehedinți, scriitorul științific și literar deopotrivă apreciat pentru valoarea operilor sale de geografie și pentru frumusețea literară distinsă a scrierilor și discursurilor sale.

Numărul acesta, al 12-lea, e și un număr jubilar, căci încheie activitatea de patruzeci de ani a vrednicului organ literar și cultural. Relevăm din cuprins informațiile d-lui G. Teodorescu-Kirileanu despre mormîntul, monumentul și ediția Socec a poeziilor lui Eminescu, cu o scrisoare foarte prețioasă a poetului despre o nouă ediție a operii sale; scrisori ale lui V. Alecsandri către fruntașii bucovineni, comunicate de d. I. Chendi; articole și notițe istorice de dd. C. Moisil, N. Dobrescu, Al. Lăpădatu, I. Ursu, H. Petra Petrescu (două documente despre Gheorghe Lazăr), un fragment din *Georgice* tradus de d. A. A. Naum. D-l D. Evolceanu adaugă numărului «*indicele* de materiile publicate în «*Conv. lit.*» în anii I—XL».

* În *Neamul romînesc*, nr. 70, d. N. Iorga are o satiră a călătoriei d-lui Take Ionescu la Berlin, d. I. Dorin se ocupă de băncile populare și de marii proprietari. Urmează obicinuita cronică felurită și îmbelșugată.

* A înviat din morți, după oarecare metamorfozare macabră, revista editată de societatea *anonimă* și internațională a ziarului «*Adevărul*». Titlul, pe jumătate uzurpat, e «*Viața literară și artistică*»; cuprinsul îl alcătuiesc în mare parte vechii colaboratori necunoscuți ai revistei, pe cari însă directorul *anonim* al «*comitetului anonim*» îi ridică în slava cerului lebovei. Sînt și două bucăți în proză, cam bizare și capricioase, ale scriitorilor, dealtminteri cu real talent, d.d. I. Birseanu și Vasile Pop. Dar rostul revistei nici nu-i literatura, ci reprezentațiile unui soi de Măscăriciu critic, care urmărește cu săgețile sale de hîrtie pe unii din cei mai de seamă scriitori ai noștri și pe foștii lui prietenî. Pe semne, revista vrea să dea numai caricaturi, cum sînt și ilustrațiile ei.

* Cu noua revistă *Convorbiri* a d-lui M. Dragomirescu, un alt semi-uzurpător de titluri, cu pierderea atributului *literar*, se ocupă de astădată — cum se și cuvine — «*Cronica veselă*». Ceea ce avem de zis, ca informație și critică, vom spune cînd spațiul nu va fi cerut de reviste mai bune.

* Vechea revistă *Transilvania* a «*Asociației*» ardelenene va apare de aci înaintea numai pentru anele ei, iar în schimbul părții literare și științifice de pînă acum d. Oct. Goga, secretarul întîi al «*Asociației*», a început să

scoată revista săptămînală populară *Iara noastră*. Ne-ău sosit două numere care se înfățișează bine. Este foarte frumos articolul «Către cărturarii noștri» al d-lui O. Goga (din nr. 1.), care arată, cu o puternică intuiție poetică și într'un stil suggestiv și verde românesc, originea cărturărimei romîne din Ardeal, dîndu-i și unele sfaturi de folos pentru prezent.

* În fruntea numărului 1. al revistei bucovinene *Junimea literară* se publică o scrisoare a d-lui Sextil Pușcariu care dă studențimei de acolo povește înțelepte și îndrumări către unire, bună înțelegere și muncă împreună. Mai avem o interesantă amintire din copilărie a d-lui Grigoroviță, un scurt fragment dintr'un «roman original» al d-lui H. Petra Petrescu, un articol al d-lui S. Fl. Marian «Din mitologia romînă (*Borza*)», un alt articol de d. I. Verlovski despre «Plastica renașterei și Michelangelo», cu trei frumoase ilustrații, și cite-va schițe și poezii. Sc.

* D. *Em. de Martonne*, profesor de geografie la Lyon, publică în Analele Institutului meteorologic al Romîniei un articol asupra: «*Cutremurilor de pămînt ale Romîniei și raporturile lor cu liniile directrice ale geografiei fizice*». Acest articol e mai mult un răspuns la un alt articol și celor scrise într'o monografie «*Les tremblements de terre*» a lui *Montessus de Ballore* asupra cutremurilor din partea de răsărit a Romîniei. Se știe — mulțumită unei lucrări de coordonare de date a d-lui Matei Drăghiceanu — că cele mai dese cutremure de pămînt în Romînia sînt în regiunea Focșani-Galați-Tulcea. D. *Montessus de Ballore* consideră, în Romînia, ca axă seismică principală (linia pe care se înșiră punctele de unde pleacă un cutremur) linia ce ar uni Bucureștii cu Chișinăul, și o explică ca fiind un ecou al liniei de ruptură ce d-sa presupune de partea apusană a fundului Mării Negre, plecînd dela Bosfor spre miază-noapte. D. *De Martonne* susține că axa seismică e, după cum a stabilit-o d. Drăghiceanu, după o linie Focșani-Galați, dar arată că o serie de centre seismice se înșiră dealungul curburei Carpaților în regiunea Buzău-Focșani, și în alte părți unde se constată, prin studiile geologice, însemnate denivelări în orografia regiunii, și unde aũ născut așa numitele *depressiuni subcarpatice*. O hartă indicînd punctele din Romînia atinse de diferite cutremure trecute e alăturată articolului. G. M. M.

IV. Ziare.

Am primit pîn'acum, cu oare-care neregularitate și întîrziere care se datorește greutăților începutului, șase numere din ziarul *Lupta* dela Budapesta. Ele cuprind articole și informații de interes pentru mișcarea politică din regatul ungar și discursurile deputaților romîni, complete, după notele stenografice ale Camerei, ceia ce este de cel mai mare folos pentru publicul de dincolo și dela noi. În foiletoanele numerelor 2. și 5. avem o serie de amintiri foarte interesante ale d-lui A. Paul (*Delabtea*) despre fericitul Axentie Severu. E prețios studiul d-lui dr. Iosif Popovici despre *Bășmile romîne* (n-rele 1. și 2.). Numai scurtele informații literare, prea puțin serioase ca judecată și prea

puțin literare ca stil, ar putea lipsi dintr'un ziar atât de grav și atât de însemnat ca «Lupta». Nu astfel de «informații» — în stilul unor anume întreruperi neromânești din camera ungară—pot folosi cititorilor ziarului de bine. Sc.

Erată. În articolul «Filiiie flacăra științei» s'a u strecurat câteva greșeli. Trebuie: *Huyghens* în loc de *Hughes* (p. 7), dinoterii în loc de rinocerii și *Lyell* în loc de *Lyel* (p. 8).

CRONICA VESELĂ

Nașterea „Convorbirilor“... cu sine însuși.

«A u apărut «Convorbirile» d-lui Mihail Dragomirescu! Acesta este strigătul tuturor. Aici chiar, în fundul munților, pe valea frumoasă a Trotușului, unde imi petrec sărbătorile, vestea aceasta mi-a adus-o factorul poștal. Un binevoitor prieten mi-a trimis-o, pentru care îi aduc mulțămiri prin publicitate. Știam de mult că vor apărea *Convorbirile*, știam cine va scrie, și aș putea să spun că știam chiar aproape întreagă materia care se va publica. Nu cunoșteam, însă, articolul de fond, «Revista critică» și.... articolul d-lui Eugen Lovinescu. Nu face nimic! E u nu m'am îmbolnăvit din pricina aceasta. Faptul important este că e u citisem cealaltă materie... Nu fac, aici, critică literară, prin urmare nu-mi voi da părerea asupra bucăților care s'a u publicat; dar despre rostul *Convorbirilor* voi vorbi, — și alt nimic.

Era o cetate mare, mare, extraordinar de mare, care se numea «*Convorbiri Literare*». Cetatea aceasta își avea rostul ei, bine lămurit, cu temelie zdravănă, bine zidită, și se ridica măreață ca o piramidă. Citorva cirtitori, însă, nu le plăcea cetatea, pentru că... prea era aproape de departe, și prea departe de aproape. Deci trebuia ca cetatea să fie mutată, ca să nu fie nici departe de aproape, și, bine înțeles, nici aproape de departe.

Cum să muți însă cetatea?

«Stați, măi, zise unul, tot sintem noi mulți, — n'avem decit să împingem cu spatele, și o mutăm unde ne place.

— «Brava! Brava!» a u răspuns ceilalți,— și s'a u așezat la lucru. Imping, împing mereu, cetatea nu se mișca de loc,— sau se mișca și ei nu pricepeau.

«Stați, măi!» le zise iar istețul care-i sfătuisese să împingă. «Stați, că vă învăț e u ce să faceți». Și iață ce i-a învățat: «să punem alătura de zid, supt picioare, rogojini; — și dacă se vor îndepărta rogojinile, — să știți că s'a îndepărtat zidul».

Zise și făcură.

Cind împingeau, rogojina aluneca de subt picioarele lor, îndepărtându-se de zid.

«Hai! hai! că merge!» grăi istețul.

Cind se îndepărta rogojina, ei o apropiau iar de zid. Cind împingeau, rogojina aluneca. Și așa a u lucrat o zi întreagă acești muncitori orbi, cari n'a u băgat de seamă că muncesc de geaba; dar cari, totuși, a u plecat acasă mulțămiiți că a u făcut ceva. A u mutat, adică, o cetate dintr'un loc în... același loc.

Povestea aceasta bulgărească mă împinge să fac o comparație între *Convorbirile Literare*, bătrâna și glorioasa revistă, și *Convorbirile...* cu sine însuși, cum le-a numit d-l Scurtu.

Convorbirile Literare sînt cetatea puternică și cu o temelie adîncă; iar *Convorbirile cu sine însuși* sînt lucrătorii cari aș rogojină supt picioare și cari împing în zidul care nu se poate muta din loc.

Cum rămînem cu titlul revistei d-lui Dragomirescu? De ce cuvîntul *Convorbiri*?

Voiu mai povesti o anecdotă, ca să vedeți ce înseamnă *Convorbiri Literare* și ce înseamnă, pur și simplu, *Convorbiri*.

Acu, odată, Bulgarii aveau un pod mare, frumos și trainic peste o apă repede și nu tocmai mică. Într'o zi, unul din acești Bulgari, foarte deștept, cum sînt de obicei mai toți Bulgarii, grăi odată către o ceată de oameni, într'o crîșmă:

«Măi, fraților, bine ar fi dacă n'am mai plăti bir podarului de la podul cel mare, și ne-am face noi podul nostru. Dar, la urma urmei, nici pod nu ne trebuie. Cu căruțele putem trece lesne prin apă; așa că nouă ne-ar trebui o punte. Și puntea, măi fraților, o fac eu!».

«Brava! Brava!» a strigat Bulgarii cari erau de față; iar istețul a pornit la pădure să aducă un copac.

S'a întimplat însă că acel copac a fost scurt. Ce să facă acum istețul?

A legat capetele punții cu două otgoane groase; a strins tot satul și l-a împărțit în două: o parte trăgea de un capăt, iar cealaltă de alt capăt. Și trăgeau, trăgeau mereu ca să se lungească puntea.

Convorbirile Literare ar fi podul cel mare, peste care putea să treacă lumea; iar celelalte *Convorbiri* ar fi puntea pe care o trăgeau oamenii ca să se lungiască, și să înlocuiască podul.

Convorbirile cu sine însuși ale d-lui Mihail Dragomirescu aș o copertă admirabilă, aurie, — ceia ce înseamnă că se mai poate găsi aur și la suprafață, decî nu mai este nevoie să sapi în adîncul pămîntului.

«Revista Critică» va fi catalogul în care se vor trece note tuturor publicațiilor din Țara-Romînească. Nota zece se cuvine poetului Cerna, — și de la nouă în jos pînă la minus zece, celorlalți, printre cari și d-lui Gh. Coșbuc!! O fi și acesta un mod de apreciere; dar felul d-lui Dragomirescu de a face o cercetare «minuțioasă» imi face impresia Bulgarilor care și-au dărimat biserică, fiindcă era ruginită una din balamale.

Deocamdată atîta am de spus despre nașterea *Convorbirilor cu sine însuși*. Trag nădejde însă că distinșii colaboratori ai d-lui Dragomirescu vor continua să scrie mult, ca să nu fie file albe în revistă, — ceia ce ar fi de preferat. Spun lucrurile acestea fără nici o răutate.

Cu năzdrăvniile pe care le-am găsit în primul număr, și cu cele pe care le vom găsi în celelalte numere (dă, doamne, să nu mă înșele speranța!) vom petrece destul de bine cu iubiții cetitori ai *Sămănătorului*.

Văsiești.

ALEX. GH. DOINARU.

Cărți apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
Bulevardul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
— Prosă	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmelor Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și prosă	1.25	NEGRUZZI C. — Prosă	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Româ- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — In urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate.	2.50
BIRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mania	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mania	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilarie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
COȘBUC G. — Valuri alinate, poezii traduse din Carmen Sylva	1.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Foiletoane	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
— Fragmente	2.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	—50
CUNȚAN MARIA. — Poesii	1.25	— Istoria Românilor în chi- puri și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrînii	1.50	— Credințe	1.50
FLAMARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvîne!	—
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLD—	—
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și grairuri din Bucovina.	2.50		

	L. B.		L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN .		SADOVEANU M. — Șoimii	1,50
Moșneagulde la munte	1,50	— Povestiri din război	2.—
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș		— Floar-Oflită (roman.	2.—
și Prut	1,50	— Amintirile căprarului	
PETRESCU-PETRA N.—Ilie Marin	1,50	Gheorghita	2.—
POP VASILE. — Ris și plins	1,50	SCROB C — Rouă și brumă	1,50
— Domnița Viorica	2.—	SCURTU AUREL. — Calauza sta-	
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe		țiunilor Balneare și Climate-	
înțelepte	1,50	rice din România	2,50
ROSETTI R. D. (Max). — Între		SLAVICI I. — Vatra părăsită	2.—
Capșa și Palat	2.—	— Din bătrini	2,50
Rutenisarea Bucovinei	3,50	TEODORU A. GH. — Din viața	
SADOVEANU M. — Povestiri	1,50	marinarului	1,50
— Crisma lui moș-Precu.	2.—	VOINEȘTIE-BRĂTESCU I. — Nuclele	
— Dureri înăbușite	2.—	și schițe	1,50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

	L. B.		L. B.
No. 1—3. Istoria populară a		No. 14. Revoluția lui Horia	—15
Rominilor	—45	» 15. Răpirea Bucovinei	—15
» 4. Cântarea României	—15	» 16. Cum să ne creștem copii	—15
» 5. Istoria populară a li-		» 17. Păstrarea sănătății	—15
teraturii Române	—15	» 18. Ce să citim?	—15
» 6. Revoluția lui Tudor		» 19. 10 Mai	—15
Vladimirescu	—15	» 20-22. Războiul pentru nea-	
» 7. Pierderea Basarabiei.	—15	tinare	—45
» 8. Unirea Principatelor.	—15	» 23. Viața și faptele Mitro-	
» 9. Mihail Cogașniceanu.	—15	politului Moldovei	
» 10. Vasile Alecsandrii	—15	Veniamin Costachi	—15
» 11. Stefan-cel-Mare	—15	» 24. Aritmetică	—15
» 12-13. Istoria lui Mihail Vi-		» 25. Femeia în revoluția din	
teazul, de N. IORGA	—25	Rusia de E. Arbore-Ralli	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținând cele mai frumoase române și cintece
naționale romine pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-	11. Cucuruz cu frunza'n sus. Cîntec
triotic.	popular.
2. Luna doarme. Romanță populară.	12. Fetița din acel sat.. Arie din
3. Aolen! Arie populară.	Transilvania.
4. Suspine crude. Romanță populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie popular.
5. Cit te-am înbit. Romanță popular.	14. Înmuioara mea. Arie populară.
6. Călugărul. Melodie populară.	15. Am un leu și vreau să-l bea.
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	Cîntec popular.
8. Două fete spală lîină. Arie popul.	16. Păsăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.
9. Ce te legeni codrule? Romanță.	17. Innuul Regal Român de Hübsch.
10. Steluța. Romanță.	18. Cîntecul Gîntei Latine.

Prețul unui Ex. 20 bani.

**De vînzare la toate librăriile din țară și la Institut. de arte graf.
și edit. „MINERVA”, București, B. dul Acad., 3.—Edgar Quinet, 4.**